

СТАБІЛЬНА ПРИБУТКОВІСТЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

Важливою та необхідною передумовою реалізації позитивного впливу комерційних банків на розвиток національної економіки є досягнення ними ефективності своєї діяльності, ще перетворює підвищення ефективності банківського сектора України у стратегічну макроекономічну ціль та один із основних напрямків забезпечення ефективного функціонування всієї економічної системи.

Ефективне функціонування вітчизняної банківської системи в сучасних умовах трансформації економіки України у світовий економічний простір великою мірою залежить від забезпечення стабільної прибутковості діяльності банків. Це пояснюється тим, що прибуток є запорукою надійності банківської системи, він забезпечує безпеку вкладів та наявність джерел кредитування, від яких залежить ефективність розвитку економіки країни [1].

Внаслідок світової економічної кризи 2008–2009 років відбулося зниження рентабельності активів та власного капіталу банків більшості країн світу, в тому числі і України. З часом ситуація стала покращуватись, проте політична нестабільність в Україні наприкінці 2013 – початку 2014 років спричинила девальвацію національної валюти майже в три рази, що негативно вплинуло на стан вітчизняної фінансової системи. На сьогоднішній день в Україні, в умовах затяжної фінансової кризи, деякі банки взагалі призупинили свою діяльність, зменшилась кількість депозитів, почали збільшуватись ставки по кредитах, збільшилась значна кількість проблемних активів. Це негативно впливає на прибутковість банківського сектора. Динаміка показників прибутковості банківської системи України за останні 5 років наведена на рис. 1.

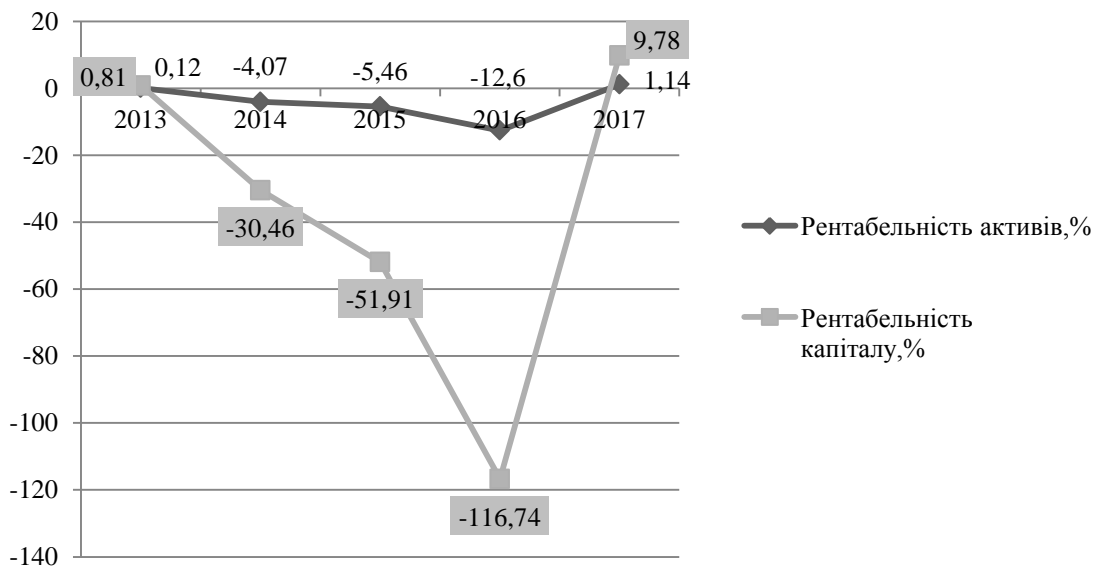

Рис. 1. Динаміка показників рентабельності банків в Україні за 2013–2017 рр.

Джерело: розраховано авторами за статистичними даними Мінфіну [2]

Як свідчать дані, наведені на рисунку 1, рентабельність банківської системи України за останні 5 років погіршувалась і досягла свого піку у 2016 році (показник рентабельності активів склав – 12,6%, а рентабельності капіталу – 116,74%). За результатами 2017 року банки України мають позитивне значення показників рентабельності, проте, з огляду на негативну їх тенденцію впродовж 2013–2016 рр., важливим є забезпечення максимально стійкої прибутковості банків, оскільки стабільне зростання показників прибутковості є найкращим індикатором ефективного функціонування банків. За таких умов для України актуальним є використання досвіду

провідних країн світу, які успішно пройшли негативні прояви економічної кризи, що торкнулась і банківських систем.

Концепція «високорентабельної банківської діяльності» у країнах з розвинутою економікою базується на трьох «китах»: максимізації доходів, мінімізації витрат, грамотному та ефективному менеджменті [3].

Виходячи з даної концепції, цей зарубіжний досвід можна адаптувати до українських банків з метою підвищення прибутковості їх діяльності. В зв'язку з цим можна запропонувати основні напрямки зростання прибутковості комерційного банку:

1. Збільшення питомої ваги доходних активів у сукупних активах.

2. Раціональне та ефективне розміщення коштів банку для забезпечення його фінансової стійкості.

3. Фінансове планування як один з резервів збільшення прибутку і раціонального його використання. Банки несуть багато витрат внаслідок неузгоджених дій різних управлінь між собою.

4. Щоб отримати більший доход, банк повинен враховувати крім специфічних факторів, що визначають розмір процента по активних операціях (облікова ставка, рівень інфляції, термін позики, характер забезпечення тощо), також попит на кредитному ринку і ставки конкуруючих банків та інших фінансово-кредитних установ.

5. Нарощення власних коштів банку, що сприятиме зростанню ресурсної бази банку і буде однією з передумов залучення іноземних інвестицій.

6. Систематичне і всебічне вивчення кредитних ризиків та вживання заходів по їх пониженью.

7. Формування достатніх страхових резервів та резервних фондів [3].

Вдале управління по всіх вказаних напрямках допоможе збільшити прибутковість вітчизняних комерційних банків і, як наслідок, підвищити ефективність їх діяльності. Вважаємо, що організацію впровадження вищезазначених заходів треба здійснювати з врахуванням принципів системності та комплексності.

Список використаних джерел:

1. Прасолова С.П. Банківські операції [текст]: навч. посіб. та практ. / С.П. Прасолова, О.С. Вовченко. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 568 с.

2. Показники діяльності банків [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/2014-01>.

3. Матвієнко О.С. Шляхи підвищення прибутковості банківської діяльності в Україні / О.С. Матвієнко. // Молодий вчений. – 2014. – № 6. – С. 169–171.